Když jsou potraviny (ne)bezpečné:
systém NUTRIVIGILANCE v praxi

Mgr. Svatava Bischofová, Ph.D.

Světový den bezpečnosti potravin, online webinář, 5. 6. 2026

Obsah

- **Úvod** (co je systém NVG, jak pracuje)
- **Přehled hlášení** za dobu fungování systému v praxi
- **Příklady hlášení** (se silnou PS) **a realizovaná opatření**
- **Shrnutí a závěr**

Co je Nutrivigilance

- **systém pro sběr a analýzu nežádoucích zdravotních reakcí** (neinfekčního původu!) po konzumaci DS, „nových“ potravin…
- provozovaný v ČR (SZÚ–CZVP) od r. 2015 na webu **nutrivigilance.szu.cz**
- **neprovádí vlastní kontrolní činnost v terénu**
- **pracuje v součinnosti s** OOVZ (KHS, MZ ČR), dozorovými a kontrolními orgány (SZPI, SVS), SZÚ–CTZB, MZe…, a také s obdobnými NVG systémy v zahraničí

slido.com #1051175

Jak systém NVG pracuje

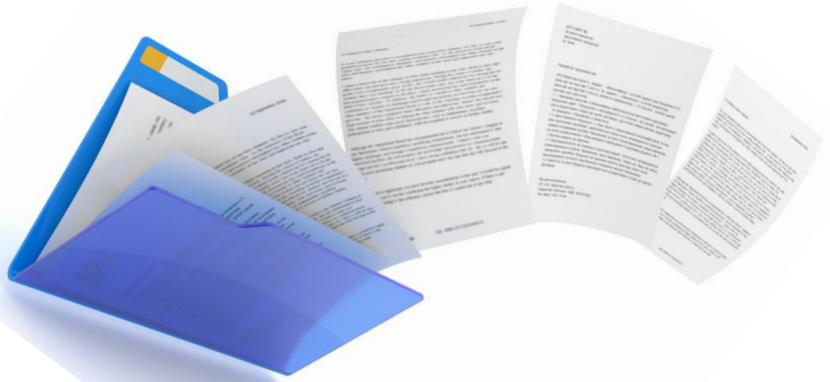

1. **příjem hlášení** (online NVG, SÚKL…)
   - **informace hlásí široká veřejnost** (laici i odborníci)
   - **hlášení nepovinné** (vs. farmako/kosmetovigilance)

   → odhad: **hlášeno jen 1 % všech NÚ**
2. **zhodnocení + doplnění informací:** o potravině, NÚ, anamnéze spotřebitele aj.
3. **analýza informací** → metodické **určení PS**
4. **realizovaná opatření:** **≠** (dle síly PS, vážnosti reakce, počtu hlášení…)

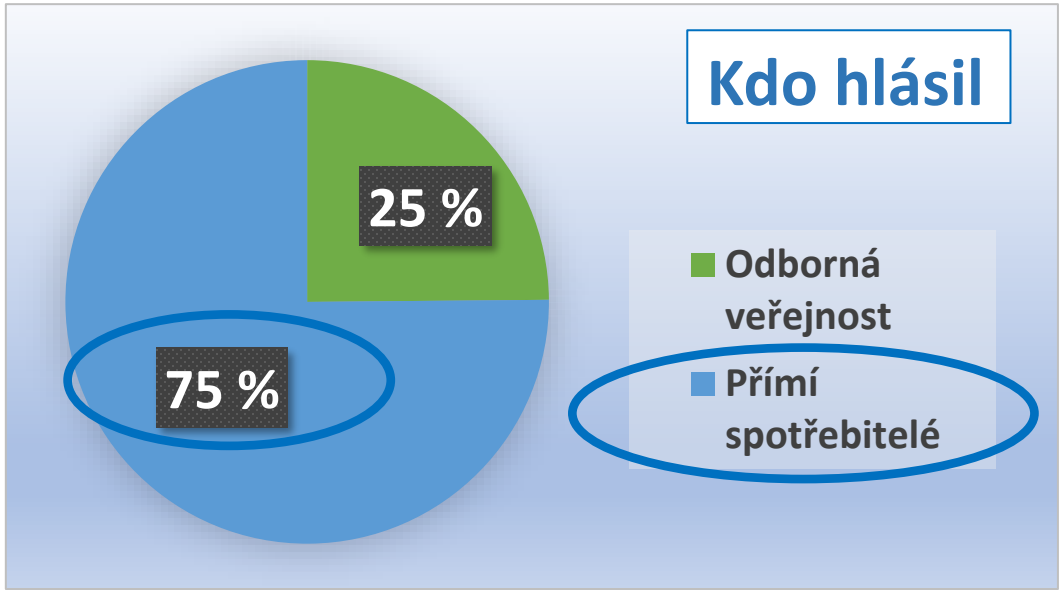
Přehled a charakteristika hlášení

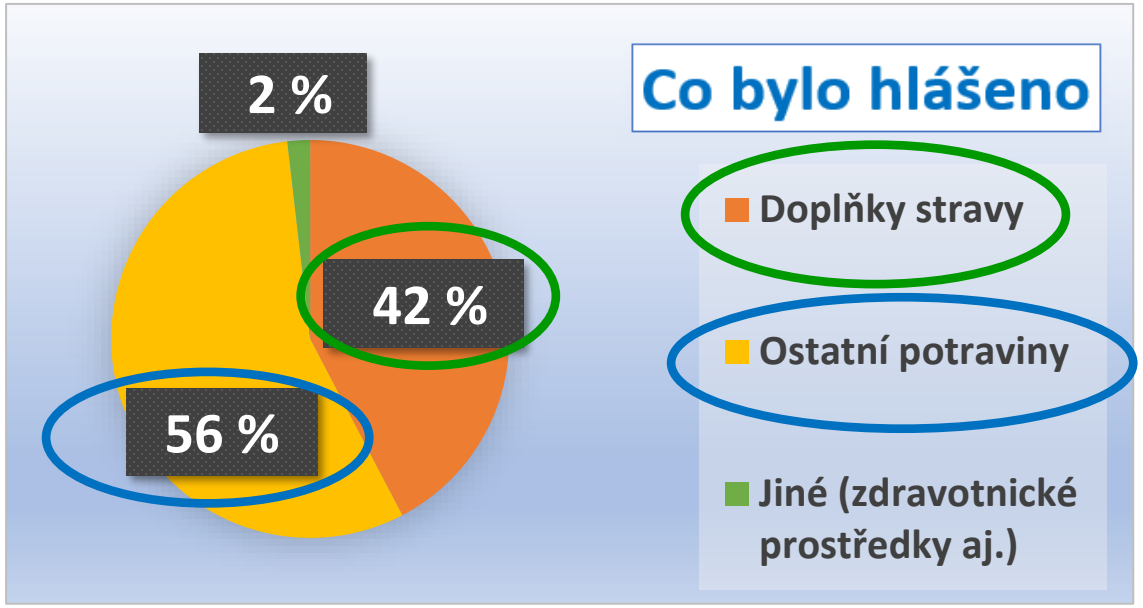

Fakta v kostce - I

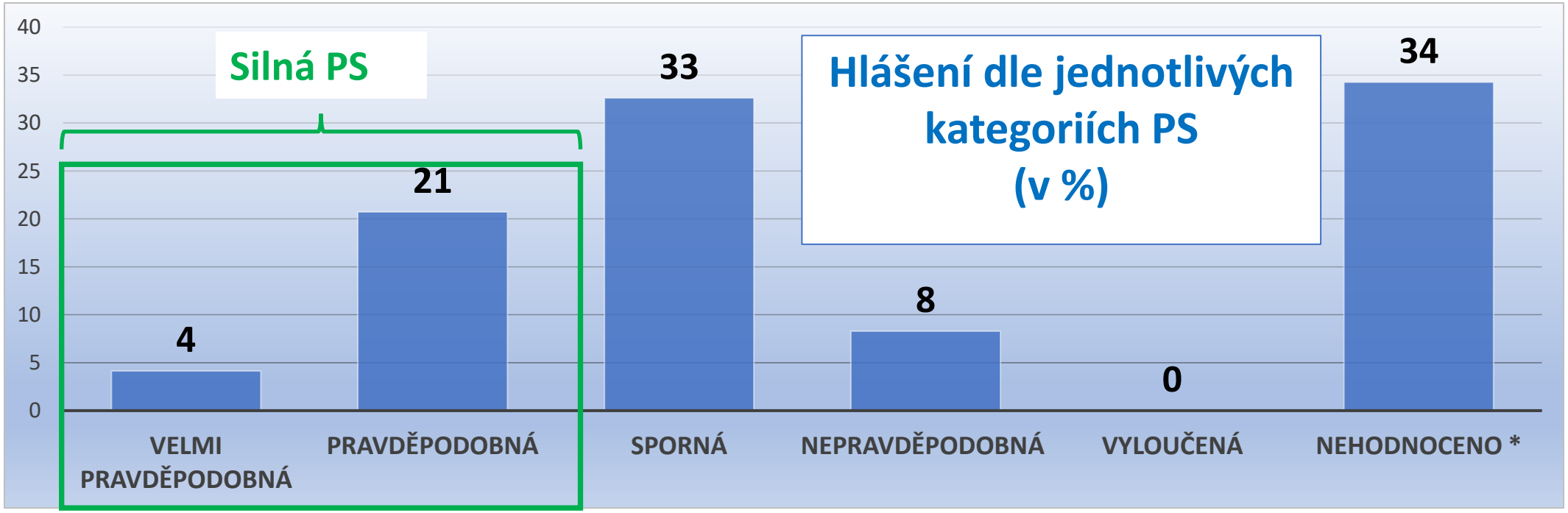
- k 5/2026: **181 hlášení**

- v Ø každé 3. hlášení předáváno do kompetence KHS/SZPI/SÚKL…

Fakta v kostce - II

- **silná PS**: jen u 1/5 hlášení
- **DS představují ~ 80 %**

Hlášení se silnou PS - opatření

- **1. skupina: většina případů**: individuální charakter, bez nutnosti intervence směrem k široké veřejnosti → monitoring + informace „pouze“ v roční zprávě

- **2. skupina: několik případů** a opakující se charakter → informování spotřebitelů např. formou aktuality na webu SZÚ (např. k Mg a GIT obtížím)

- **3. skupina: několik případů:** závažná reakce, ohrožení života → systémová komunikace s orgány BP

slido.com #1051175

Akutní otrava po DS s obsahem amygdalinu

Hlášení NÚ do systému Nutrivigilance

- 1/ 2021 přijato hlášení na otravu po DS **od lékaře** z Ústeckého kraje
- **konzumace** cca **½ čajové lžičky** prášku rozmíchané ve vodě
  → **po 15 min nevolnost, točení hlavy, malátnost,**
  později **zvracení, průjem a ztráta vědomí → převoz RZS na ARO**
- otrava potvrzena krevními testy,
  bylo **podáno antidotum,**
  72 letý pacient po krátké hospitalizaci propuštěn

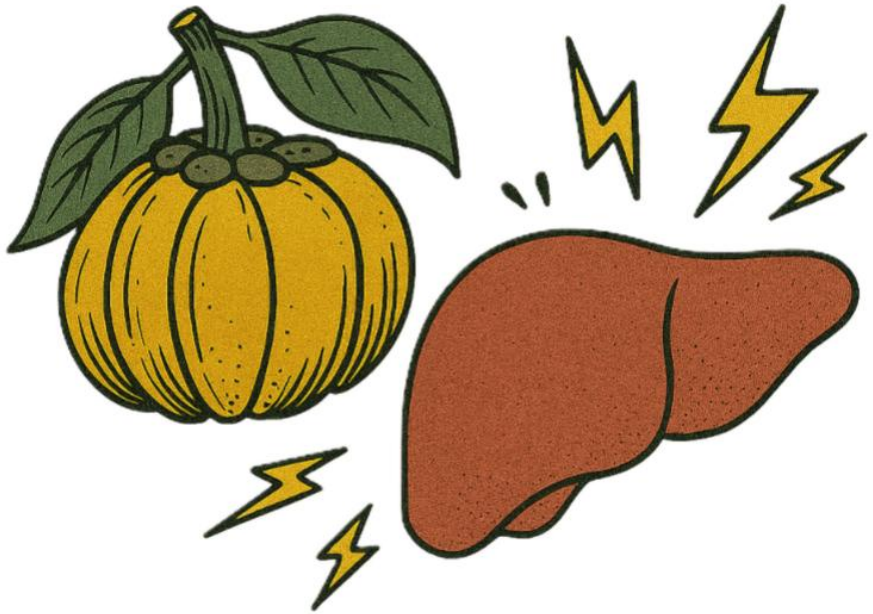
Výměna informací, šetření případu

- závažnost případu → **rychlá výměna informací**
  (lékař, SZÚ, KHS, MZ, MZe, SZPI)
- Hodnocení **PS** (SZÚ-CZVP): **velmi pravděpodobná**
- **SZPI:** analýza DS: **1 DDD obsahuje 1760 mg amygdalinu** (~ 104 mg HCN po metabolizaci)

- **Hodnoceni rizika SZÚ-CTZB:**
  ARfD překročena v denní dávce **74x** = **potravina škodlivá zdraví**
- **Informace vložena do RASFF, informován ÚVZ SK, tisková zpráva SZPI**

Akutní poškození jater po DS s obsahem Garcinia cambogia

slido.com #1051175

NÚ hlášen klin. farmaceutem přes SÚKL

- **žena, 69 let, polymorbidní**
- **DS s extraktem GC** (hl. účinná látka HCA) aj. složkami
- během několika měsíců postupné ↑ ↑ **JT** (ALT 44x↑, AST 20x↑), **nutná hospitalizace**, jiné příčiny vyloučeny, po vysazení DS úprava zdravotního stavu
- **Legislativa/bezpečnost:**
  - **ČR: max. 2 g HCA/den** (vyhl. č. 368/2024), ale asi bude přehodnoceno
  - **Francie:** zákaz léčiv s GC, od 17. 4. 2025 roční zákaz všech DS s GC kvůli desítkám NÚ (**játra**, srdce, psychika) → **čeká se na hodnocení EFSA (2026)**

Výměna informací, šetření případu

- **PS**: **pravděpodobná + NÚ vážný → podnět předán HSHMP → hodnocení rizika**

  - **CTZB:** složení, značení, množství HCA v souladu s předpisy, ale vzhledem k efektu (a zahraničním hlášením NÚ) → použití GC v potravinách přehodnotit

- **DS není řádně notifikován** → podnět na SZPI

  - **SZPI:** kontaktován výrobce, bez reakce, firma v likvidaci – podnět nerelevantní

Systémové opatření MZ v Itálii

slido.com #10511175

Kurkumin v DS a hepatotoxicita

- **2019: 28 případů akutní hepatitidy** (většinou chole
- **89 % případů vyžadovalo hospit**
- **analýza DS**: h
  cl
- **…ebávání kurkum**
- **vylučují se žlučí** jako ŽK (hrozí …p.: CYP3A4, hrozí případná kumulace léků)

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ : Pokud máte poruchu funkce jater nebo žlučových cest nebo žlučové kameny, užívání tohoto přípravku se nedoporučuje. Nepoužívejte během těhotenství nebo kojení. Nepoužívejte delší dobu bez porady s lékařem. Pokud užíváte nějaké léky, poraďte se s lékařem .

- **reg. opatření v IT**: MZ povinné varování na etiketách

Fedaiisf: Ministero della Salute – Avvertenze per gli integratori con curcuma, 2022.
Dostupné z: https://www.fedaiisf.it/ministero-della-salute-avvertenze-per-gli-integratori-con-curcuma-sconsigliati-in-caso-di-alterazioni-della-funzione-epatica/, cit. 2.6.2026.

Když jsou potraviny (ne)bezpečné:

od kazuistik k závěrům…

- prezentované **příklady nemají představovat obecnou nebezpečnost všech** DS (resp. potravin)
- **jde o signály**, že se mohou objevit NÚ, včetně případů s širším dopadem (např. Francie, Itálie… v ČR zatím individuální záchyty)
- **sběr a hodnocení hlášení NÚ umožňuje včasnou identifikaci rizik**

Shrnutí

- systém Nutrivigilance: **unikátní systém,**
  kam lze hlásit NÚ (neinfekčního původu) **po potravinách**
- hodnotíme ~ 16 případů/rok (**hlášení dobrovolná**), v r. 2025: 13 hlášení
- **detailní informace** k případům, závěry, realizovaná opatření, doporučení → **roční zprávy, aktuality na webu SZÚ, soc. síti FB**
- budoucnost: další rozvoj systému Nutrivigilance

Závěr

www.nutrivigilance.szu.cz

Děkuji za pozornost.

SZÚ – Centrum zdraví, výživy a potravin, Brno

svatava.bischofova@szu.gov.cz

Podpořeno MZ ČR – RVO (SZÚ, 75010330)

slido.com #1051175